

Η κεντρική συγκέντρωση της Ελιάς για τις ευρωεκλογές. Οι δυνάμεις του χώρου θα πρέπει να κερδίσουν το στοίχημα για την ανασυγκρότηση της Κεντροαριστεράς σε μη λαϊκιστική βάση

Συνεργασίες με βάση τον ρεαλισμό και όχι τον εθνικολαϊκισμό

Ανδρέας Παναζόπουλος

Η «συνεργασιολογία» φαίνεται ότι θα αποτελέσει το προσεχές διάστημα το νέο εθνικό άθλημα. Εκεί όπου πολλοί συνέπιπταν στη διαπίστωση για τον βαθιά διχαστικό λόγο που διαπερνά την ελληνική πολιτική κουλτούρα γενικότερα και την τρέχουσα κομματική ρητορική ειδικότερα, αίφνης ο περί πολιτικών συνεργασιών λόγος, τόσο στην Κεντροαριστερά όσο και στην εθνικολαϊκιστική ριζοσπαστική Αριστερά, μοιάζει να μας εισάγει στην ήπειρο της πολιτικής συναίνεσης. Πρόκειται, φυσικά, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, για μεταμφίεση του πολεμικού λόγου της τελευταίας τετραετίας, για έναν γενικευμένο τακτικισμό ανατοποθέτησης πολιτικών δυνάμεων, παλαιότερων και νεότερων, στη νέα περίοδο που άνοιξαν τα πρόσφατα εκλογικά αποτελέσματα των αυτοδιοικητικών και ευρωβουλευτικών εκλογών.

Στο πλαίσιο αυτό, για παράδειγμα, γράφεται και λέγεται ότι ο ΣΥΡΙΖΑ έχει «πολλές ταυτότητες» και ότι πρέπει να ξεκαθαρίσει τις εσωτερικές γραμμές του, τη φυσιογνωμία και το πρόγραμμά του προκειμένου να ανταποκριθεί στον περί κυβερνησιμότητας ρόλο του, στον οποίο μάλιστα κάποιοι «πιστεύουν» και από τον πληθυσμικό χώρο της λεγόμενης Κεντροαριστεράς. Όσοι υποστηρίζουν μια τέτοια θέση είναι σαν να υποθέτουν ότι η εθνικολαϊκιστική ταυτότητα του ΣΥΡΙΖΑ είναι αναίρεση και, σε κάθε περίπτωση, ότι αυτή δεν συνιστά την αποκλειστική του «ταυτότητα» αλλά μία ανάμεσα σε άλλες (παλαιο-κομμουνιστική, αριστερο-σοσιαλδημοκρατική κτλ.). Βέβαια οι υποστηρικτές αυτής της φιλοσυριζικής στάσης μένουν ουσιαστικά άφωνοι ενώπιον της εμπάθουσας της εθνικολαϊκιστικής στρατηγικής της ριζοσπαστικής Αριστεράς, όπως αυτή επανεισήχθη, ακόμα μία φορά τις τελευταίες ημέρες, υπό τη φόρμουλα μιας «μεγάλης δημοκρατικής πατριωτικής παράταξης». Φόρμουλα συνοδευόμενη από μια σκλήρυνση της αντι-κεντροαριστερής ρητορικής, ενώ ταυτοχρόνως επιχει-

ρείται μια άτυπη «κεντροαριστερή διεύρυνση». Ακριβέστερα, μια «αμφίπλευρη διεύρυνση» (προς τα «κεντροαριστερά», αλλά και προς ΚΚΕ και ΑΝΤΑΡΣΥΑ), θυμίζοντας έντονα τον εκλογικιστικό τακτικισμό του ρωμαλέου ΠαΣοΚ της προ του 1981 περιόδου. Με σημερινούς όρους, βρισκόμαστε ίσως στην αφετηρία μιας πρωτοβουλίας «τριγωνοποίησης», όπου ο ΣΥΡΙΖΑ επιχειρεί να εισέλθει στο πεδίο των αντιπάλων του οικειοποιούμενος και ανασηματοδοτώντας ταυτόχρονα ένα μέρος από τις θεματικές τους.

Το ουσιαστικό ερώτημα εδώ είναι τούτο: Μια τέτοιου τύπου πρωτοβουλία, με τις απαιτούμενες «συνεργασίες» που προϋποθέτει, είναι ικανή να «μεταλλάξει» τον ΣΥΡΙΖΑ σε κάτι άλλο από αυτό που «είναι» σήμερα; Να τον στρέψει, δηλαδή, προς τον «ρεαλισμό»; Έχουν αυτή την ψευδαίσθηση όσοι συγχέουν τις πράγματι διαφοροποιημένες ιδεολογικο-πολιτικές «ευαισθησίες» που συσχετίζονται στον ΣΥΡΙΖΑ με την ταυτότητά του, δηλαδή το πρόταγμα του. Ενα πολιτικό κόμμα, πόσο μάλλον ένας κινηματικός σχηματισμός (τύπου ΣΥΡΙΖΑ), μπορεί να αλλάξει το πρόγραμμά του, ακόμη και την «ιδεολογία» του, ποτέ όμως – ή σχεδόν ποτέ – το πρόταγμα του, χωρίς σοβαρές συνέπειες για την πολιτική απήχυσή του. Και το πρόταγμα του ΣΥΡΙΖΑ, η ταυτότητά του, είναι ο εθνικολαϊκιστικός κινηματισμός, δηλαδή ένα πολεμικό ύφος κατά του «κατεστημένου» και μια ομόλογη λαϊκή-μικροαστική «ιδεολογία» υπεράσπισης της «εθνικολαϊκής κυριαρχίας». Αυτός είναι ο επαναλαμβανόμενος αξεπέραστος ορίζοντάς του, σε αυτόν οφείλει την πολιτική ισχύ του (αλλά και την εκλογική στασιμότητά του), εντός αυτής της ιδεολογικο-πολιτικής συνθήκης επιχειρεί τις εφήμερες υπερβάσεις - αποδράσεις του από την πραγματικότητα, μέσα σε αυτήν και δι' αυτής θέλει να συνάψει τις «συνμαχίες» του, κοινωνικές και πολιτικές. Ενδεχόμενη απομάκρυνσή του από τη ρητορική και την πρακτική του «κινηματισμού» (που σήμερα αποτυπώνεται όχι τόσο σε αυτή κα-

θαυτή την κινηματική δράση αλλά σε μια δημαγωγική υπόσχεση επιστροφής σε ένα προηγούμενο καθεστώς κεκτημένων αλλά και «αντίστασης» σε «νέες απειλές», π.χ. περίπτωση της ΔΕΗ) θα μπορούσε να τον οδηγήσει σύντομα σε μοιραία πολιτικά και εκλογικά αδιέξοδα. Όπως επίσης και η εμμονή του σε αυτόν τον «κινηματισμό», αφού, όπως έδειξαν και τα αποτελέσματα της πρόσφατης διπλής εκλογικής αναμέτρησης, ο «κινηματισμός» του στερείται του αναγκαίου ρεαλισμού, γιατί ο άξονας αναφοράς του είναι κυρίως το εθνικό πεδίο άσκησης της πολιτικής, την ίδια στιγμή που ο οριζοντίος της είναι, με τον πιο αποφασιστικό τρόπο, για τη χώρα, ευρωπαϊκός.

Όσο και αν φαίνεται περίεργο, το ίδιο, αλλά με άλλους όρους, είναι και το στοίχημα για την ανασυγκρότηση της Κεντροαριστεράς σε μη λαϊκιστική βάση. Και αυτό δεν αφορά μόνο εκείνο το μικρό φιλοσυριζικό τμήμα της αλλά το σύνολο των δυνάμεών της. Ο συνυπολογισμός του «εθνικού συμφέροντος», δηλαδή το πρόβλημα της «χρεοκοπίας», ο συσχετισμός δυνάμεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο κτλ., η ευθύνη της διακυβέρνησης συνεχίζουν να αποτελούν το απαράβατο πλαίσιο εντός του οποίου πρέπει να λαμβάνουν χώρα οι προσπάθειες κεντροαριστερής ανασύνταξης και οριοθέτησης στην εθνική πολιτική σκηνή. Το αίτημα της αναγκαίας πολιτικής ανανέωσης και η απαραίτητη κριτική προς την κυβέρνηση ξεπερνούν τις αναμφισβήτητες «καλές προθέσεις» όταν συνοδεύονται από ενεργητική κριτική στάση έναντι «κοινωνικών υπερβολών» που υπονομεύουν την έξοδο από την κρίση. Πολύ περισσότερο όταν κάποιοι οργανωμένοι φορείς του «χώρου», όπως Το Ποτάμι, είδαν στις εκλογές τη «συναγερμική» άρνηση του πολιτικού τους αυτοπροσδιορισμού να συναντά προβλήματα «κατανόησης»...

Ο κ. Ανδρέας Παναζόπουλος είναι επίκουρος καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο ΑΠΘ.

Ο συνυπολογισμός του «εθνικού συμφέροντος», η ευθύνη της διακυβέρνησης συνεχίζουν να αποτελούν το απαράβατο πλαίσιο εντός του οποίου πρέπει να λαμβάνουν χώρα οι προσπάθειες κεντροαριστερής ανασύνταξης